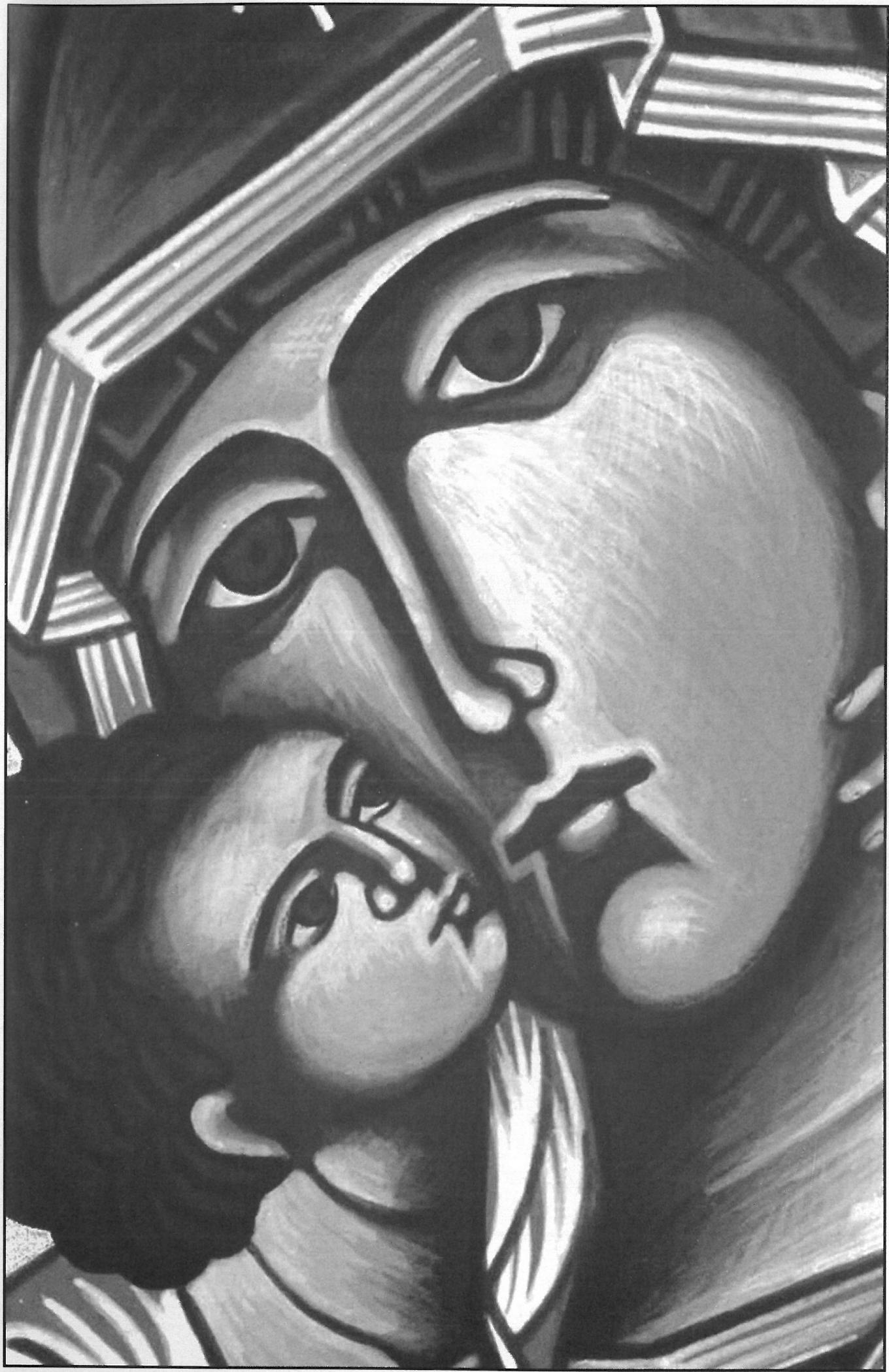

slovo

Prameň

Časopis gréckokatolíckych bohoslovcov Ročník VIII. 1/2003

CHRISTOS VOSKRESE!

Daniel Černý
šéfredaktor

Určite už každý z nás zažil situáciu, aká sa prihodila aj mne na strednej škole, keď mi jeden spolužiak povedal, že verí v Ježiša, v to čo hlásal, ale akosi neverí v posmrtný život. Tým pádom je ľahké uveriť mu, že verí v Ježiša Krista, toho, ktorý vstal z mŕtvych, ako „*prvotina zosnulých*“. Ale samotný fakt vzkriesenia je tou jedinou skalou, na ktorej stojí naša viera, ako píše svätý Pavol: „*Ak Kristus nebol vzkriesený, márna je naša viera.*“

Ale on bol vzkriesený, a tento fakt nedokázali premôct sily tohto sveta už dve tisícročia, a nikdy ho nedokážu premôcť, lebo ono je dielom nie tohto sveta, ale dielom Toho, ktorý za nás položil svoj život, „*ked' sme ešte boli hriešní*“, aby nás všetkých priviedol k sebe. Stačí sa

len obzrieť na situáciu v bývalom Sovietskom Zväze, kde bola viera v Boha neúnavne prenasledovaná v duchu marxizmu - leninizmu takmer sedemdesiat rokov. A predsa, aj v tých najťažších časoch, keď množstvo nevinných ľudí bolo väznených, mučených a popravovaných, aj vtedy bol vždy názov dňa Pánovho slávneho Vzkriesenia, Nedele, v kalendári zapísaní ako *Voskresenje*. Celý ten čas popierania a prenasledovania viery tu vzkriesenie figurovalo každému pred očami. Nedokázali ho zničiť, pretože ono sa nedá zničiť.

Na jednej našej hodine bola vyslovená, a hned' aj zodpovedaná otázka, ktorú si dáva svet, či má viera v Boha vôbec zmysel, keď sa pozrieme na svet, a za tých približne dvetisíc rokov sa

odvtedy vo svete nič nezmenilo. Odpoveď bola taká, že pravdou je, že vo svete sa skoro nič nezmenilo, ale u tých, ktorí prijali Ježiša Krista vzkrieseného sa zmenilo všetko, lebo „*kto je teda v Kristovi, je novým stvorením*“. Nech je aj táto Pascha novým začiatkom pre nás, novou šancou, ktorú nám Pán dáva. Otvorme mu naše životy, nech vstúpi k nám a zmení ich, nech žijeme náš život ako naozajstní kresťania, a nech môžme spolu s Pavlom zakriať: „*už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus.*“

Nakoniec už ostáva iba prosiť Pána, aby žehnal tento náš, ale všetci dúfame a modlíme sa, aby bol aj váš, časopis, aby jeho opäťovné vydávanie slúžilo všetkým len na budovanie, ale hlavne na „*chválu jeho slávy*“.

OBSAH

3	
	Christos voskrese!
4	
	Diet'a a kvet
5	
	Seminárske sekundy
7	
	Svätá mučenica Teodózia - panna
8	
	Interview s vladym Hlibom
10	
	V jeho šlapajách
12	
	Cirkev je bez mládeže stratená
14	
	Dobytie Carihradu
16	
	Matka Božia - Bohorodička
18	
	Svätá hora Athos
21	
	Moje svedectvo o Kristovi
22	
	Pascha po židovsky
24	
	Zomrel vladym Michal Rusnák
26	
	Kvíz

Na obálke: 1. str. Pláščenica - detail, 2. str. Vladimírska Bohorodička - detail, 4. str. Vladimírska Bohorodička, autor Marek Višňovský

Diet'a a kvet

Bol krásny letný deň. Teplé slnečné lúče vlievali radosť do celého okolia. Dve deti počuli ten lákavý hlas leta a vyšli na lúku. Koľko sa tam dalo objaviť krásy. Motýle, lienkы, mrvace a to množstvo kvietkov stvorených s hlbokou precíznosťou! A zvlášť jeden, ktorý upútal pozornosť prvého diet'a. Diet'a sa k nemu zohlo a dívalo sa. A veruže sa bolo na čo pozerať. Krásna fialová farba, aj modrá, popolavá a purpurová, podľa toho, ako kvet osvecovalo slnko. Malé chlúpky na listoch boli jemné ako zamiat. Diet'a bolo očarené hlbokou krásou. Ticho a s blaženým úsmevom hľadelo na kvietok a čítalo z jeho krásy krásny príbeh. Druhé diet'a behalo, skákalo, ale potom si všimlo sústredený záujem prvého diet'a. Nadprirodzený výraz pokoja v tvári lákal druhé diet'a a prebudil v ňom záujem o to, čo spôsobilo to šťastie. Kvietok! Jeden jediný, akých je na lúke mnoho! Zohlo sa tiež k podobnému kvietku a hľadalo. A naozaj bol kvietok pekný. Ale čože je to iba sa na tú krásu pozerať! To je málo! Tú krásu treba uchopíť, mat'! Odtrhlo kvietok, chvíľu naň pozeralo a potom mu výraz uspokojenia vytvoril široký úsmev. Zjedlo ten kvietok. „Ták a teraz tú krásu dokonale vlastním.“ A potom zjedlo v chvate ešte ďalší a ďalší kvietok. Ale po chvíli nastala tŕažkost. Oj, bolest' v brušku ho prenikla. Nie nebolo to to, čo diet'a čakalo. Krásu kvietka zmizla a ostala len bolest', trpká bolest'. Vtedy druhé diet'a pozrelo na to prvé. A to stále s hlbokým pokojom a nehou okrášľujúcou tvár hľadelo na krásu kvietka.

Luboš Kohút

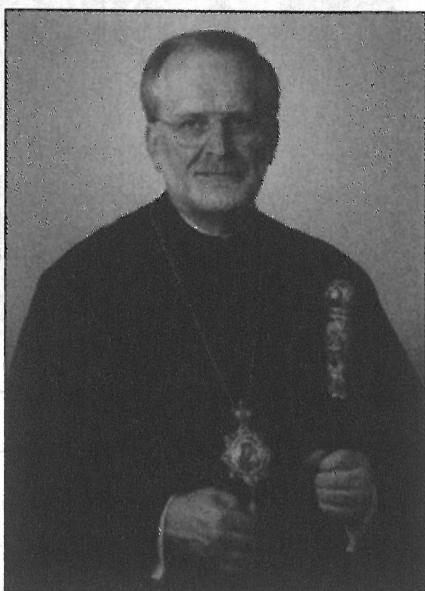
SEMINÁRSKE SEKUNDY

NÁVRAT SPÄŤ

Po liturgickej praxi sviatku Bohozjavenia sme sa 7. 1. 2003 vrátili späť do seminára, niektorí „šťastlivci“ aj trochu neskôr pre snehovú kalamitku, ktorá nám trochu zamiešala karty. Hned’ na úvod sa konalo tradičné svätenie našich izieb, pri ktorom sme mohli naplno uplatniť znalosť tropáru sviatku Bohozjavenia ako v slovenskom, tak i v cirkevno-slovanskom jazyku.

INTRONIZÁCIA

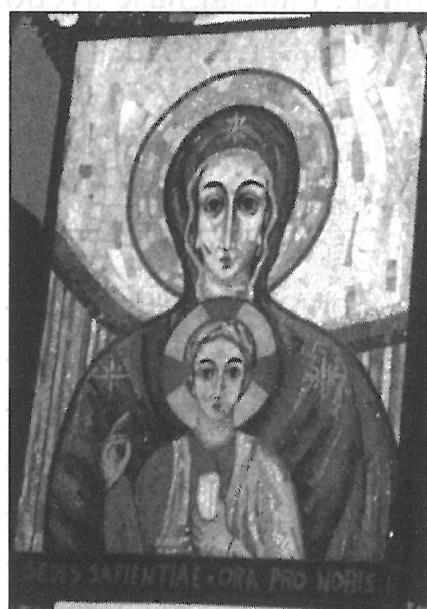
Dňa 18. januára 2003 bol intronizovaný nový vladyska Prešovskej eparchie Mons. Ján Babjak, SJ. Na tejto intronizácii sa zúčastnili aj všetci bohoslovci nášho seminára. V ten istý deň nás popoludní navštívil biskup eparchie Parma (USA), John Kudrick, ktorý sa nám pri tejto príležitosti podpísal do seminárskej kroniky.

STOLEC MÚDROSTI

K pravej múdrosti nám môže pomôcť aj Tá, ktorá sa stala pre Krista trónom - stolcom, Stolcom Múdrosti. Táto ikona putuje po univerzitách a seminároch od Svetových dní mládeže v Ríme 2000. Dňa 28.1.2003 sme ju v ranných hodinách privítali aj v našom seminári. Po slávnostnom molebene sa začala nepretržitá modlitbová stráž, lepšie povedané rozjímanie pred ikonou Bohorodičky, počas ktorej sa vystriedli všetci bohoslovci.

Nikto, kto prišiel neol'utoval. Každému sa nükala múdrost’, a to nielen tá, potrebná k skúškam, ale aj tá, ktorá má moc urobiť z nás takých budúcich kňazov, akých nás chce mať Pán. Ikona, ktorá k nám prišla z kňazského seminára v Košiciach, putovala od nás 30.1. d’alej do UPC v Prešove, aby tak čím viac ľudí čerpalo zo stolca múdrosti - Bohorodičky, pravú múdrost’ - Krista.

BDENIE

Sviatok Stretnutia Pána sme oslavili v seminári celonočným bdením. Tieto modlitby, v takomto rozsahu vlastné mníšskemu životu, pozostávali z veľkej večierne s lítiou, po ktorej nasledovala utiereň a po

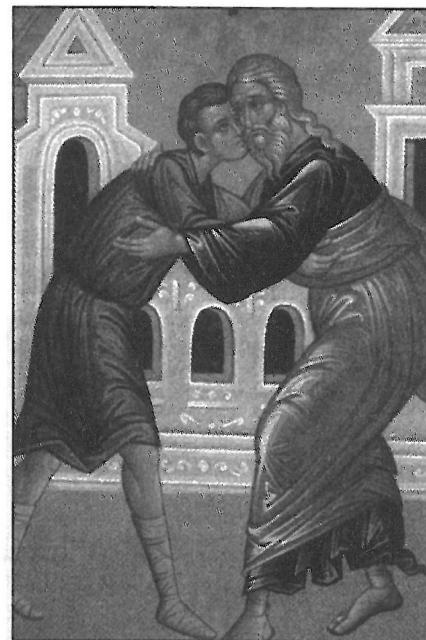
nej Svätá božská liturgia zakončená pre tento deň typickým svätením sviečok. Každá z týchto bohoslužieb sa slúžila v plnom rozsahu, takže pri začiatku o 2.00 hod. sme skončili o 7.30 hod. Aj keď tieto modlitby boli dobrovoľné a pokušenie trochu si pospať bolo veľké, predsa sa ho zúčastnilo mnoho bohoslovcov. Dúfame, že nielen svetlom sviečok, ale aj prispěním týchto modlitieb, bude aj naše svetlo svietiť pred ľuďmi.

ZAČIATOK SEMESTRA

Po vyše mesačnom zápolení sme ukončili skúškové obdobie zimného semestra a s novou vervou sme s Božou pomocou započali 10. februára prednáškové obdobie letného semestra akademického roka 2002/2003.

MÁRNOTRATNÝ SYNOVIA

Duchovná obnova mesiaca Február, konaná v dňoch 14.-16. februára dobre zapadla do obsahu Nedele Márnotratného sy-

na, kedy skončila. Ukázala nám, že ak sa človek vzdialí od Boha, cítiac sa, nenaplneným ako márnotratný syn, hľadá čosi, čím by sa nasýtil, ale namiesto pravej potravy si najde iba akúsi náhradu, nejaký svoj „izmus“. Ako márnotratný syn „svoje“ svine. To sice môže trvať určitý čas, ale pokial’ neprídeme späť do Otcovho domu, tak sa nikdy naozaj nenasýtime.

BDENIE PRI OSTATKOCH

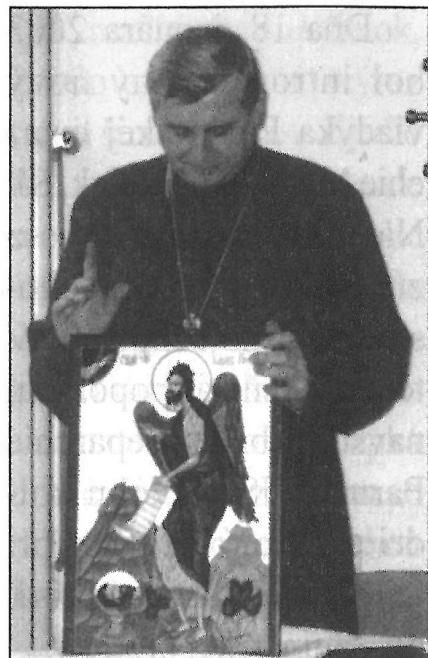
Prvé bdenie v tomto roku pri ostatkoch blaženého biskupa Petra Pavla Gojdíča sa konalo 17. februára. Na jeho začiatku prišiel náš špirituál otec Marek s hrnčekom tvrdiac, že tu sa dá nabrať duchov-

ný nápoj. Dodal však, že kým on má hrnček, my máme nabrať do našich srdc.

NÁVŠTEVA

Na svoje prvé stretnutie s bohoslovci seminára zavítal k nám 3. marca nový biskup Prešovskej eparchie vladika Ján. Vo svojom príhovore zdôraznil význam pôstu a kríža v živote, ako obrovský prínos pre naše duchovné blaho. Poprosil o modlitby za seba a jemu zverený ľud. Na záver od nás ako dar, pri príležitosti introinizácie za Prešovského sídelného vladu, dostal ikonu svojho nebeského patrona Jána Krstiteľa.

Spracoval D.Č.

Svätá mučenica Teodózia - panna

(3. apríl)

Bolo to za vlády pre-nasledovateľa Maximiliána. V palestínskej Cézarei, tí ktorí uverili v Krista v pivniciach a zákutiach oslavovali sviatok slávneho Kristovho vzkriesenia.

Pred príbytkom starostu Urbana v okovách zhromaždili veriacich. Neboli to zlodeji, ani násilníci, ani vrahovia. „Previnili sa“ tým, že uverili v Pravdu, že celým srdcom lúbili Boha a blízneho, že dali Bohu to, čo bolo Božie a cisárovi to, čo bolo cisárovo. Práve k týmto „previnilcom“ pristupuje mladá osemnásťročná dievčina Teodózia a prihovára sa im: „Pokoj Vám, Christos Voskrese!“ Oni vedeli, kto to je, že toto dievča sa nebojí za to, čomu verí. Ona pristúpiac k nim, potešovala ich, bozkala im okovy a vlievala do ich duše nádej. Nebála sa prenasledovaťov, lebo nebolo na svete sily, ktorá by jej zabránila plniť kresťanské prikázanie lásky. A práve vtedy na „sviatok sviatkov“ ju prenasledovatelia chytili

a predviedli pred Urbana. Na otázku kto je, odpovedala veľmi stručne a jasne: „Som služobnica Ježiša Krista, jediného pravého Boha a môjho Spasiteľa“. Tu ju chytili a začali hrozne mučiť. Kati bili jej nevinné telo, pálili ohňom, vytrhávali kusy mäsa. No miesto plaču a náreku počuli len chválu a oslavné piesne. Svätá oslavovala toho, ktorý „smrťou smrť premohol.“ Nakoniec ju hodili do mora, kde jej duša po mnohých strastiach opustila zničené a doráhané telo a vletela v ústrety Tomu, ktorý nám „daroval večný život“. Vlny mora sa utíšili a vyplavili telo mučenice na breh, kde ho veriaci pochovali. Zomrela v roku 308. Neskôr telo tejto mučenice preniesli do Carihradu.

Svedectvo tejto mučenice nech nám slúži za vzor aj v našom každodennom živote pri vydávaní svedectva. Sám Spasiteľ hovorí: „moje jarmo je príjemné a bremeno ľahké“ (Mt 11, 30). Žime odov-

zdane do Božej vôle, pretože Ten, ktorý posiela skúšky, dá silu aj vytrvať. Aby sme aj my volali so svätým Pavlom: „Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje“ (Flp 4,13).

Janko

Interview

s vladym Hlibom

Milí čitatelia, boli by sme radi, keby sme Vám mohli v každom čísle nášho časopisu priniesť interview s vladym byzantského obradu. Dnes začíname.

Celé duchovné bohatstvo, získané počas nášho pobytu v seminári v decembri malo stručný názov Duchovná obnova. Našim exercitátorom bol vladym Hlib Lovčina, v tom čase pomocný biskup Ľvovský, ktorému sa u nás páčilo, a tak pri svojej februárovej návštive Slovenska prišiel na jedno popoludnie na návštavu aj k nám. Medzičím sa vladym Hlib stal apoštolským vizitátorom Ukrajinských katolíkov v Taliansku a vyslancom - apokriziárom Ľvovského arcibiskupstva väčšieho pri Svätej stolici. Tak sme neváhali a prinášame Vám exkluzívne interview.

Vladyma Hlib, kedy ste pocítili povolenie ku knazstvu?

Už od detstva. V našej farnosti boli otcovia baziáni Inokent Lotockyj a Metrovid Sochonskyj, ktorí boli veľkým duchovným vzorom. Otca Lotockého svätil v roku 1940 vás dnes už blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič. Chodil som do farskej školy, neskôr som odišiel v roku 1971 do Ríma, kde som študoval najprv filozofiu a potom teológiu. Ked' oslavoval otec Lotockyj 25 ročné knazské jubileum, vtedy som videl fotografie z vysiacky, kde bol otec biskup Gojdič. Bol so vedúcim speváckeho zboru ministrantov, s ktorým sme vyhrali v roku 1968 súťaž takýchto zborov našej eparchie v Stamfordre a ako odmenu sme išli ku sestričkám baziliánkam do Blenkova.

Vás najkrajší zážitok z detstva a z mladých liet?

Veľkým zážitkom bolo jedno leto, ked' sme sa kvôli práci rodičov, ktorí boli učitelia potrebovali stáhovať a museli sme predať nás

dom. Vtedy sa zdalo, že ho nepredáme, a práve vtedy som čítal brožúrku od otca Pekára o živote kyr Gojdiča, a tak som sa začal modliť ku biskupovi Gojdičovi, a naozaj sa nám podarilo do konca leta predať nás starý dom. Veľkým zážitkom po príchode do Ríma bola osoba kardinála Josifa Slipého, jeho kázne, jeho charizma.

Čo ovplyvnilo vaše rozhodnutie vstúpiť k studitom?

Bol to hlavne ich liturgický život. Počas mojich štúdií som ku nim do monastiera často chodil a páčilo sa mi, ako sa modlili všetky modlitby. Všetko spievali, mnohé nápevy z irmologiona.

Aký duchovný zážitok, ktorý ste počas svojho života zažili sa Vám hlboko vryl do pamäti?

Veľkou oporou mi bol môj duchovný otec Stepan Čvil, SDB. Raz som totiž mal krízu, počas ktorej som sa trápil myšlienkou, či môj krok vstúpiť do monastiera bol Božou vôleou. On sa ma spýtal, čo som cítil, ked' som vstupoval do monastiera, či to bola vtedy Božia vôlea. Ak som to vtedy tak cítil, mám veriť tomu, že to bola

pravda, a túto krízu brat' ako nepodstatnú.

Aké boli Vaše prvé dojmy po tom, čo ste sa dozvedeli, že budete vysvätený na biskupa?

Ja som chcel vždy byť iba kňazom. Ale ked' som sa to dozvedel, tak som sa šiel poradiť s mojim duchovným otcom. Už iným ako otec Čvil, lebo ten medzitým zomrel, a ten mi povedal, aby som túto úlohu prijal. A tak som aj urobil.

Ktorý citát z Božieho slova máte najradšej?

Je to citácia proroka Izaiáša v evanjeliu: „Nalo-menú trst' nedolomi, hasnúci knôtok nedohasi“ Mt 11, 20. Je to z časti Izaiáša, ktorá hovorí o Pánovom služobníkovi. Je obrazom veľ-

kej lásky, akú k nám má Ježiš. My ľudia sme často krát taký, že tieto nalomené trste dokážeme veľmi rýchlo dolámať, všimnút' si hriech druhého. Smiat' sa z neho. Ale on nie, on ju nedolomí....

Aký najkrajší darček ste v svojom živote dostali, resp. aké darčeky Vám dokážu urobiť najväčšiu radosť?

Hlavne ikony a modlitby. Ked' človek dostane čokoládu, ani sa nenazdá už je po nej, ale modlitba je čosi omnoho väčsie. Je to čosi nadčasové, čo tu ostáva.

Otázka na záver: Čo by ste odkázal našim duchom mladým čitateľom?

Snažte sa poznáť Boha takého, aký je. Niekto povie, že vie, že On je taký a taký. Ale hľadajte Boha takého akým je v skutočnosti. Majte v tom trpežlivosť. Slúžte blížnym s vierou a budete svetlom.

Za rozhovor v modlitbách veľké BOHU VĎAKA vyprosuje brat Daniel.

3 apríla 2003, Bratislava

+ Tomáš, en.

Trnavská, 28. máj 2003.

V JEHO ŠĽAPAJÁCH

Rozhodnúť sa pre naozajstné kresťanstvo znamená rozhodnúť sa nastúpiť na jednu cestu vytrvalého kráčania, cestu dobrodružstva na ktorej sprievodcom je sám Boh. Na ktorej najdôležitejší je On, lebo pozná cestu dokonale.

Na túto cestu je pozvaný každý. Každý má tu možnosť zažívať všetky tie úžasné dobrodružstvá a dobrá, ktoré má Boh pripravené. Ved' Božie slovo potvrdzuje a my to vieme, že Boh chce a má pre nás iba to najlepšie, lebo je láska a má každého osobne rád. Boh má aj teba osobne rád, a má pre teba pripravené množstvo dobrých vecí, ako dôkaz svojej lásky k tebe. Je na každom z nás, či sa rozhodneme vydať sa na túto cestu spoznávania Bozej lásky a jeho priazne, alebo sa vydáme po svojej vlastnej ceste, a o všetko toto prídeme.

Na tejto ceste, pri tomto kráčaní (ruka v ruke s Pá-

nom) sa však môže stať niekoľko neprijemných vecí.

Môže sa stať, že v istom momente (býva to väčšinou hned' po tom, ako začneš kráčať) „zacnie“ sa Ti po starom živote. Začneš sa obzerat' a tým pádom *všetko* čo má pre Teba Pán pripravené máš za svojim chrbtom. A vtedy hľadiac na všetky tie staré veci, hoci si s Bohom ešte poriadne nič nezažil, hoci si Mu ešte vlastne nedal poriadne šancu starat' sa o Teba, začneš reptať a hovoriť, že táto cesta je hlúpa, o ničom a zutekáš späť. A Božie slovo hovorí o takomto počínaní tvrdo, že takí nie sú hodní Božieho kráľovstva. „*Kto položí ruku na pluh a obzerá sa späť, nie je súci pre Božie kráľovstvo.*“ Lk 9,63 A potom Pavol hovorí „*zabúdam na to, čo je za mnou, a uháňam za tým, čo je predo mnou*“ Flp 3,13. Kiež by nám tento Pavlov postoj pomohol vystríhať sa takej hlúposti,

že sa vrátime späť pre „záblesk krásy“, že sa rozhodneme pre lacné šťastie namiesto dokonalej spásy.

Iná vec, ktorá sa môže stať je zídenie z cesty - zblúdenie, tak ako o tom hovorí Božie slovo 1Tim 6,10 „*Lebo koreňom všetkého zla je láska k peniazom; niektorí po nich pachtili, a tak zblúdili od viery a spôsobili si mnoho bolestí.*“

Zrazu sa objaví niečo, čo natol'ko upúta Tvoju pozornosť, že ťa odvedie od čistého kráčania s Bohom, pre ktoré si sa rozhadol. Niečo, čo spôsobí, že tvoja citlivosť na Pánovo vedenie je otupená. Ako je to s Tebou? Po čom *pachtíš* Ty? nemusia to byť peniaze! Možno zabezpečenie budúcnosti, alebo pachtíš po nejakom vzťahu, po budovaní svojho vlastného intelektu...

A spomínané Božie slovo ďalej hovorí, že človek ktorého mysel' a konanie je zamestnané viac pachtením

po týchto rôznych veciach, než hľadaním a plnením Pánovej vôle, je **mimo**, zblúdil a tak si spôsobil mnoho bolestí. A teda, že je niekto v takej situácii, alebo že si v takejto situácii Ty spoznáš podľa toho, že máš mnoho bolestí - **nie si skutočne šťastný**. Chce to veľa pokory, úprimnosti a postavenia sa do pravdy, aby si naozaj zbadal a priznal si, že je v tvojom živote niečo, po čom pachtíš, čo odpútava tvoju pozornosť od cesty Pánovej a čo t'a robí nešťastným, alebo aspoň nerobí t'a šťastným.

A tu je na mieste ponuka, ktorú nenápadne, cez podobenstvo o márnotratnom Synovi a milosrdnom Otcovi, dáva Pán Ježiš **každému**, kto má dost' guráže na to, aby si svoju situáciu priznal a našiel silu vstať a vrátiť sa. Vrátiť sa tam, kde je očakávaný, kde je preňho miesto, kde môže prísť bez ohlásenia. **Využime to!** Pán chce riešiť tvoje problémy, Pán chce požehnávať tvoje vzťahy, Pán chce byť tvojim intelektom...

„Pán šiel pred nimi cez deň v oblačnom stĺpe, aby im ukazoval cestu, v noci zasa v ohnivom stĺpe, aby im svietil, takže mohli dňom

i nocou putovať“ Ex 13,21.

Ďalšie čo hrozí, je že si povieš: „*Už som prešiel dost', a to mi stačí.*“ Je to však jedno veľké klamstvo Zlého, ktoré veľmi rafinované použije, keď sa mu už nepodarí zadržať t'a v rozhodnutí nastúpiť na túto pút'. Vtedy ti aspoň nahovorí, aby si sa zastavil a ostal tam, kde si. No skutočnosť je taká, že si na ceste, kde ti Pán chce dávať postupne viac a viac, že má pre teba pripravené omnoho lepšie veci, ako zažívaš teraz. Ak sa rozhodneš zastaviť a zostať stát', tak vedz, že sa vlastne dobrovoľne zriekaš všetkého, čo Pán pre teba ešte chystal (mnohé vyučovanie, dary a talenty...). A je to o to väčší prejav hlúposti, ak už máš kúsok cesty za sebou, ak si už mal možnosť zažiť zo svojim Bohom veľa úžasných vecí. A predsa si nespoznal, že to bolo vždy krajsie a krajsie. Je smutné, keď si nepochopil, že je pre teba dobré, priam bežať ďalej. Ak sa spoznáš práve v tomto postoji to najhoršie, čoby si mohol teraz urobiť je, že si to nepriznáš. A pohrdneš všetkými ďalšími vecami, ktoré má Boh pre teba pripravené. A ako výhovorku si nájdes, že to

všetko ďalej je už len fana-tizmus, alebo sa ozve faloš-ná pokora (to nie je pre mňa, to iba niektorí, iba svätí...). A to všetko len pre to, aby si sa nemusel pohnúť z mesta. A pri tom, to je pre teba to najlepšie.

Tak sa rozpomeň na to, ako t'a Boh v tvojom živote viedol doteraz, a že si nebol ani tam, kde si teraz. A rozhodni sa vytrvalo kráčať vpred. Pán chce aby si rás-tol, mocnel, naberal na skú-senostiach, aby ti mohol zveriť ešte väčšie, dôležitejšie poslanie a úlohy.

Ak si sa našiel v niekorej z týchto situácií, nezavrhní toto poznanie a modli sa ešte dnes, aby ti Pán z toho pomohol, aby si tak mohol zažívať jeho požehnanie v plnosti. A ak si spoznal, že si sa na cestu s Pánom nikdy nevydal, prehodnot' v úprimnosti svoju vlastnú cestu a porozmýšľaj kam smeruješ. Potom, oddel' si chvíľku času a jednoduchou modlitbou odovzdaj svoj život Bo-hu a on sa t'a ujme a bude t'a láskavo viest'.

Tak nasledujme Pána Ježiša napodobňujúc ho vo všetkom a dovedie nás k dokonalému šťastiu, k vyplne-niu všetkých Jeho prisľúbení.

Ferko

CIRKEV JE BEZ MLÁDEŽE STRATENÁ

Aká dôležitá je potreba mladých ľudí v každej miestnej cirkvi. Cirkev bez mládeže je naozaj cirkvou mŕtvou, lebo tam, kde je, je ohromná sila. „*Ozdobou mládencov je ich sila.*“ (Prís 20,19). Túto dôležitosť mládeže v Cirkvi charakterizujú i slová terajšieho pápeža Jána Pavla II., ktorý na jednom zo svojich stretnutí s mladými povedal: „*Vy, mladí, ste moja nádej, lebo ste prísľubom zajtrajška, ste nádejou Cirkvi, povolanej k ustavičnej sebaobnove a k ustavičnému omladzovaniu.*“ Tieto slová ešte viac upevnil, keď vyhlásil: „*Verím v mládež celým srdcom, celou silou svojho presvedčenia.*“ Je veľkým gestom takej významnej osobnosti, tak cirkevných ako aj svetských dejín, vložiť dôveru do nás mladých kresťanov. Týmto naznačil ako je celá Svätá Cirkev, mystické telo Kristovo, závislá na každom jednom z nás. Toto je si treba veľmi dôkladne uvedomiť. Každý z nás sa v určitej miere podiel'a na zveľaďovaní a organizo-

vaní Cirkvi. Je však smutným paradoxom, že v dnešnej dobe je veľa len matrikových kresťanov, ktorí sú kresťanmi len na papieri. Časť dnešnej mládeže o Boha, o Cirkev, o niečo, čo je posvätné, nestojí. Sú uchvátení vlnou konzumizmu, technického pokroku, sekularizmu a mnohými ďalšími negatívnymi prúdmi, ktoré ovplyvňujú ich životy. Pre mnohých mladých ľudí je „nemoderné“, ba priam smiešne veriť v Boha, v jeho existenciu. Z minulosti vieme, ako dopadli ľudia, ktorí Boha nechceli, ktorí ho odmietali. Často odišli z tohto sveta neuznaní, nepochopení, sklamani a úplne zruinovaní. Je len jediná odpoved, prečo takto v mnohých prípadoch samovraždou, alebo inou formou smrti odišli z tohto sveta. Kristus je tá odpoved. Ten, ktorého zavrhl a vôleou nechceli priať. Aj v dnešnej dobe poznáme ľudí, ktorí napriek dostatku všetkého nenachádzajú pravé šťastie a spokojnosť. Nie nadarmo vyslovil sv. Augustín sláv-

ny výrok: „*Nespokojné je moje srdce, kým nespočinie v tebe.*“ Aj on sám vo svojej mladosti žil hýrivým a nemravným životom no neprinášalo mu to šťastie a spokojnosť, až kým nestretol Boha. Iste, je pravda, že mladý človek otvorený svetu, nechce obetovať čas na oslavu Boha. Dnešný svet mu ponúka množstvo lákadiel, ako prežiť život. Pravými hodnotami mnohých mladých ľudí dneška sú nemravný život, alkoholizmus, drogy. Aj to predstavuje spočiatku veľmi dobrý a bezstarostný život. Človek uspokojí svoje túžby, ale po určitom čase sa z nevinných túžob vykľuje závislosť, z ktorej niet úniku. A často to končí rôznymi tragédiami. Aké to bolo spočiatku výborné, ved' všetko klapalo... Je smutné, že takéto prípady sa najčastejšie stávajú v mladosti, v rannom období ľudského života. Preto je nevyhnutné priať Pavlovu výzvu v druhom liste Timotejovi, kde hovorí: „*Chráň sa mladistvých žiadostí a usiluj sa o*

spravodlivosť, vieri, lásku a pokoj s tými, čo z čistého srdca vzývajú Pána“ (2Tim 2, 22). Neprijmieme tvrdenie, že viera a náboženstvo sú len pre staré babky. Skôr naopak. Viera v Boha a dôvera v neho môžu človekovi práve v mladosti pomôcť pri životne dôležitých rozhodnutiach.

„V dňoch svojej mladosti pamäтай na svojho Stvoriteľa“ (Kaz 12, 1). Svätá Cirkev nás mladých vyzýva k tomu, aby sme sa odovzdali do Božej vôle. Človek si cez Boha môže vybrať len ten správny smer. Je len na každom jednom z nás, ako sa sami

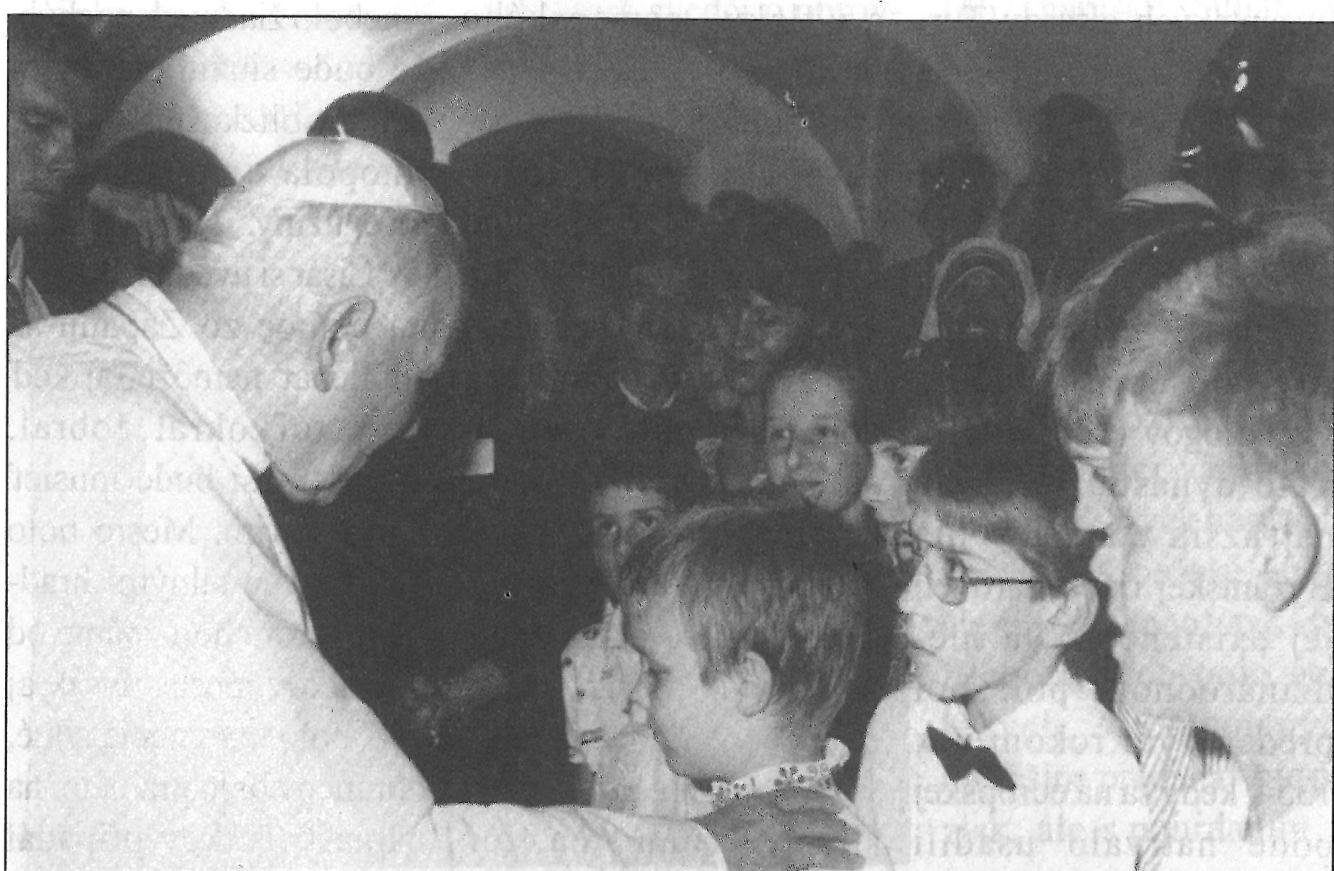
rozhodneme. Nech svedectvá miliónov ľudí, ktorí odovzdali svoje životy Bohu, nám dopomôžu v našom rozhodovaní. My, skutočne, keď chceme dokážeme urobiť pre Cirkev a pre Krista veľa, len je potrebné naše chcieanie. Od nás mladých ľudí závisí celá naša budúcnosť a to ako si ju pripravíme, to závisí od nás. Urobme tak, aby o nás neplatili slová proroka Jeremiáša: „Lebo som niesol hanbu svojej mladosti“ (Jer 31, 19). Mladosť je najkrajším obdobím v živote človeka. Aby sme sa za ňu raz nemuseli hanbiť prijmime Pavlove slová v prvom

liste Timotejovi: „Nech nikt tebou nepohŕda preto, že si mladý, ale bud' vzorom veriacim v slove, v správaní, v láske, vo viere a v čistote“ (1Tim 4, 12).

Začnime už dnes žiť príkladným kresťanským životom, vytvorme si pevné základy už teraz, aby sme na nich dokázali stáť počas celého svojho života. Dajme sa do služieb Boha a Cirkvi! Poslúchnime výzvu Svätého Otca a začnime s evanjelizáciou.

Boh nám túto našu službu mnohonásobne vynahradí, už teraz na zemi a potom raz v nebi.

Jaro

Dobytie Carihradu

Centrum rozprávkovej ríše, mesto postavené na dvoch brehoch a zároveň dvoch kontinentoch, mesto plné krásy, pred ktorým strácali dych mnohí a mnohí vladári sveta, plné palácov, chrámov a obchodov. Dnešný Istanbul, niekdajší Konstantinopolis, teda Konštantínovo mesto, či Carihrad, mesto cisára. Toto sú mená mesta, ktoré bolo, a do istej miery aj dnes ešte je, symbolom cisárskej moci a krásy. Práve v tomto roku si pripomíname 650 rokov od trpkého dňa dobytia sídla byzantských cisárov Turkami. Presne 7. apríla až 29. mája 1453 bolo mesto obliehané a následne dobyté.

Posledné dve storočia trvania ríše bol byzantský trón obsadený rodom Palaiologov (1261-1453). Táto dynastia uzavrela najťažšiu etapu vývoja Byzantskej ríše a zároveň jej existencie. Na medzinárodnom poli bol predelovým rokom rok 1354, kedy sa na európskej pôde natrvalo usadili

Turci. Tí predstavovali pre byzantský štát omnoho väčšie nebezpečenstvo ako výboje krajín Západu, ale to si na nešťastie nikto vtedy neuvedomoval. V tomto období prežívala Byzancia hlbokú vnútornú krízu, ktoré boli vedené sociálnymi pohnútkami, ktoré vyvrcholili v dvoch veľkých občianskych vojnách v 14. stor. Z nedávno obnovenej ríše (za cisára Michala VIII. Paleologa) sa pomaly vytrácal život civilizácie, ktorá zmizla pod tŕarchou neriešiteľných sporov a v tlaku osmanského nástupu.

Posledným Byzantským cisárom bol Konštantín XI., ktorý nastúpil na trón roku 1449. Bol veľmi rozvážny a známy ako výborný veliteľ. Základom jeho politiky sa stala snaha získať západné krajinu pre boj proti Turkom, ale márne sa snažil vzbudit' akúsi obavu na Západe o osud svojej ríše.

Taktiež na osmanskej strane nastúpil na trón

nový sultán Mehmed II., ktorý dostal priliehavé prímenie Dobytateľ (1451-1481). Bol to panovník, ktorý bol priam posadnutý túžbou dobyť to veľké mesto na Bospore, ktoré stále odolávalo mnohým nájazdom. Všetci žili v tom, že Mehmed bude pokračovať v miernej politike svojho predchodu, opak bol ale pravdou. To ale nikto nepredpokladal. O tom svedčilo vybudovanie novej pevnosti na Bospore, zvanej Rumeli - Hisar, tá bola dokončená roku 1452 a nebolo žiadnych pochýb, že bude slúžiť pre vylodenie v blízkosti Konštantínpola a pre kontrolu celej úziny.

Cisár si uvedomoval, že na pomoc zo Západu sa spoliehať nemôže, aj keď o ňu toľkokrát žobral. Vedel, že si bude musieť poradiť sám. Mesto bolo obkolesené silnými hradbami, ktoré boli známe od počiatkov mesta, avšak aj keď bolo opevnenie silné, obrancov bolo pramálo, na pätnásť Turkov priadal

jeden Byzantínec. Aj po-
mer lodí bol v prospech
Turkov 26:400. Na pomoc
sa mu však prihlásila
Benátska kolónia v Konš-
tantínopole a tiež Janov-
čania na čele s Giusti-
nianom Longom.

Turci mali oproti By-
zantíncom ďalšiu výhodu.
V roku 1452 skonštruoval
pre sultána uhorský
inžinier Urban prvé delá.
Spočiatku sa prihlásil do
služieb cisára, ten mu ale
nemohol dostatočne zapla-
tiť. Sultán mu ponúkol
štyrikrát viac a aj potrebnú
vojenskú pomoc. Prvé delá
boli zhotovené v Adriano-
polise a dopravené k mest-
ským hradbám. Možno aj
vďaka nim boli rozdrvené.

Dňa 7. apríla 1453 sa
sultán presunul ku hrad-
bám a vyskúšal silu svo-

jich diel a silu opevnenia.
V značnej miere poškodil
západnú časť opevnenia.
Po zotmení sa obyvatelia
Konštantínopola snažili
aspoň trocha opraviť tento
stav, tým, že prinášali
kože, drevo, mechy s pies-
kom, bola to ale len dočas-
ná obrana obliehaných.

Dňa 27. - 28. mája sa
zhromaždilo všetko latin-
ské i byzantské oby-
vateľstvo mesta vo veľkej
procesii, ktorá sa za zvuku
zvonov chrámov vybrala
pozdĺž zničených hradieb,
spievali, žehnali poškodené
miesta ikonami nesenými
na ramenách. Procesie sa
zúčastnil aj cisár, ktorý tu
prednesol svoju poslednú
reč, ktorá svedčí o obrov-
skej statočnosti nielen
cisára, ale aj ľudu, ktorý sa
tu zhromaždil. Potom sa

vybrali do chrámu svätej
Sofie, kde sa konala sláv-
nostná liturgia. Všetkých
spojilo veľké nešťastie
a utrpenie. Pravoslávni aj
katolíčki obyvatelia Kon-
štantínopola sa spojili.

29. mája nastal deň,
ktorý znamenal záver pre
celú jednu epochu dejín.
Turci vtrhli do mesta
a drancovali celé tri dni,
nebolo ušetrené nič,
vrátane chrámov, len
Chrám svätých apoštolov
ako by zázrakom unikol
plienenu. V tomto boji
prišiel o život i sám Konš-
tantín XI., jeho telo ale
nebolo možné identi-
fikovať. Očitý svedok
Michael Kritobulos (1410-
1467) napísal: „Sultán stál
pred hlavnou hradbou... a
pozoroval dianie, lebo už
nastával deň... Mesto bolo
podrobené a vojaci pobití.
Celé jednotky a oddiely sa
vrhali na paláce a chrámy,
aby ich plienili a lúpili...
Bol to hrozný pohľad
vyvolávajúci väčší žial”,
než ktorákoľvek tragédia...
Posvätné a božské knihy,
ale aj veľké množstvo kníh
filozofických bolo spá-
lených, pošliapaných
a väčšina predaná - nie pre
zisk, ale s pohrdaním za

dva, tri zlaté, či dokonca za pár drobných mincí... Zdalo sa neuveriteľné, že tu kedy si bolo ľudské sídlo, miesto plné bohatstva a úžasných stavieb, ohromné a veľké mesto. A bol dobytý Konštantínopol za vlády cisára Konštantína, siedmeho z rodu Paleologov, 29. mája podľa gréckeho kalendára roku 6961 od počiatku sveta a 1124 rokov po jeho založení.“

Správa o páde mesta sa ihneď rozšírila po celej Európe, vyvolala znepokojenie a niektorí ju porovnávali s druhou smrťou Homéra a Platóna. Až teraz si všetci uvedomili osmanské nebezpečenstvo, ktoré znamenalo takú pohromu pre starý kontinent. Neboli realizované ani pokusy o ďalšiu križiacku výpravu, Európa mala, žial, svoje starosti.

Mesto byzantských cisárov bolo vyplienené a navždy zostało stratené. Symbol moci a veľakrát i pýchy sa stalo koristou. Mesto, o ktorom sa tvrdilo, že je večné sa stalo minulosťou.

Michal B.

MATKA BOŽIA BOHORODIČKA

Ked' hovorí Sväté Písmo o Márii, vyzdvihuje dva prvky, počatie a pôrod. Anjel povedal Márii: „Počneš a porodiš syna“ (Lk 1,31). Tieto dva momenty sú prítomné v Matúšovom evanjeliu (Mt 1,20n). Izaiášovo prorocstvo sa vyjadrilo rovnako: „Panna počne a porodí syna“ (Iz 7,14). Ked' Mária privádza na svet Ježiša, stáva sa v plnom zmysle Matkou Božou. Názov, používaný v latinskej cirkvi, „Dei Genitrix“, vyzdvihuje viac prvý moment počatia. Názov „Theotokos“, používaný vo východnej cirkvi, zdôrazňuje viac druhý moment – pôrod. Titul Božia Matka je najstarobylejší a najdôležitejší teologický titul Panny Márie, definovaný Cirkvou na Efezskom sneme v roku 431 ako pravda viery, na ktorom sa zakladá celá Máriina veľkosť.

V Novom Zákone vyslovne nenájdeme miesto, aby Panne Márii bol

pripisovaný titul „Matka Božia“, ale nájdeme tvrdenia, ktoré pri pozornom uvažovaní pod vedením Svätého Ducha ihneď ukázali, že je v nich už táto pravda obsiahnutá. O Márii sa hovorí, že počala a porodila Syna, ktorý je Synom Najvyššieho, ktorý je svätý a je Synom Božím (Lk 1,31 – 32.35). V evanjeliách sa bežne nazýva Ježišovou Matkou, Matkou Pána, alebo jednoducho „matkou“ a „jeho matkou“. Mária iste nezačala byť Božou Matkou na Efezskom sneme r. 431. Je tomu tak, ako pri objavení novej hviezdy. Táto hvieza nevznikne vo chvíli, ked' jej žiara dopadne na zem, ani vtedy, ked' je objavená hvezdárom ale existovala už predtým, možno niekol'ko tisíc svetelných rokov.

Proti bludárom bolo treba dôrazne prehlásit', že Ježiš bol syn Máriin a že bol „plodom jej lona“ (Lk 1,42) a že Mária bola pravá a prirodzená matka Ježišova. V tomto období a

v tomto ovzduší sa vytvoril článok kréda: „Narodil sa (alebo sa vteli) z Ducha Svätého a z Márie Panny“. Na Máriino materstvo sa už nepozerá vo vzťahu ku Kristovej ľudskej prirodzenosti, ale vo vzťahu k jedinej osobe vteleného Slova. A keďže tátó jediná osoba, ktorú Mária zrodila podľa tela, nie je nikto iný, než božská osoba Syna, preto je pravou „Božou Matkou“.

Vzťah medzi Máriou a Kristom vytvára ojedinelý vzťah tiež medzi ňou a Otcom. V teste, ktorý efezský koncil schválil, čítame: *Kto nevyznáva, že Emanuel je podľa pravdy Boh a svätá Panna je Bohorodička, pretože porodila vtelené, z Boha pochádzajúce Slovo podľa tela, nech je vylúčený.*

Augustín odpovedá na Ježišove slová „kto je mojou matkou“ a pripisuje Márii v najvyššej mieri duchovné materstvo, ktoré záleží v plnení Otcovej vôle: „Či neplnila Otcovu vôle Panna Mária, ktorá vierou uverila, vierou počala, ktorá bola vyvolená, aby sa z nej zrodila

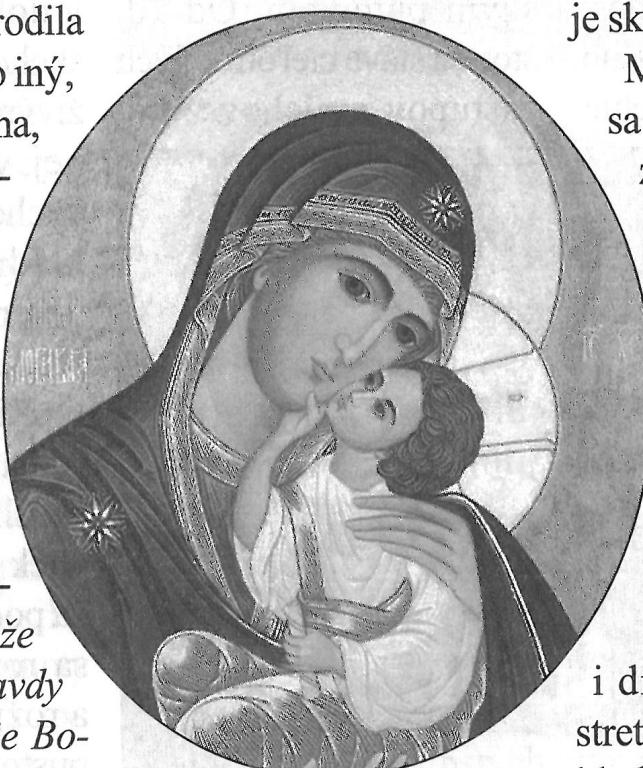
ľudom spásu, ktorá bola stvorená Kristom skôr, ako v nej bol vytvorený Kristus. Určite áno, a tátó viera robí z Panny Márie prvú a najsvätejšiu Božiu dcéru, prvú a najučenlivejšiu Kristovu učeníčku. Je nielen milovanou dcérou Otca a svätyňou Ducha Svätého,

cha ešte pred narodením svojho Syna radostne pozdravovaná ako „matka môjho Pána“. Ved’ ten, ktorého počala ako človeka z Ducha Svätého a ktorý sa skutočne stal jej Synom podľa tela, nie je nikto iný ako večný Syn Otca. Cirkev vyznáva, že Mária je skutočne Bohorodička.

Mariánsky kult, ktorý sa v Cirkvi dlho praktizoval, je celkom osobitný, podstatne sa lísi od kultu poklony, ktorý sa preukazuje vtelenému Slovu a rovnako Otcovi i Duchu Svätému, a značne ho napomáha.

Titul Božia Matka je i dnes príležitosťou k stretnutiu a spoločnej základnej všetkých kresťanov. Z neho je možné vyjsť, aby sme dosiahli zhodu o tom, aké miesto zaujíma Mária vo viere. To je jediný ekumenický titul nielen podľa práva, pretože bol definovaný na ekumenickom sneme, ale i fakticky, pretože ho uznávajú všetky cirkvi.

Michal Baran

prevyšujucou všetky ostatné nebeské i pozemské stvorenia, ale je aj v potomstve Adamovom spojená so všetkými ľuďmi, čo majú byť spasení, ba je priam „matkou údov...“, pretože s láskou spolupracovala na zrode veriacich v Cirkvi, ktorí sú údmi tej Hlavý“.

Mária, ktorá sa nazýva v evanjeliách „Ježišova matka“ je z vnuknutia Du-

SVÄTÁ HORA ATHOS

Na juhovýchod od Sóluna, medzi Solúnskym a Orfanským zálivom, vylieha do priestoru Egejského mora poloostrov Chalkidiké. Má tri dlhé prstovité výbežky. Najvýchodnejší z nich je Athos - Svätá hora. Horské pásmo, ktoré poloostrovom prebie-

trov leží v subtropickom pásme, darí sa tu dobre poľnohospodárskym plodinám a sama príroda je zdrojom množstva ovocinárskejch plodov, čím dáva skromné živobytie pozemským pútnikom. Od 10. stor. sa stáva cieľom celých zástupov mníchov z vý-

kavému a rozjímovému životu. Tešil sa pozornosti chudobných, boháčov i vladárov. Zbieran duše, pre ktoré svet stratil príťažlivosť a pozýval ich ku skrytému životu v spoľočenstve s Bohom. Radikálny odstup od sveta sa presadil na Athose aj v dobách úpadku mníšskeho života. Athos sa stal živým strediskom ortodoxnej viery, drahokamom východného mníšstva, poklädnouc byzantského umenia, svätou horou - Hagion Oros - Východu.

Život v samote začali ľudia hľadať od doby, keď začali pestovať filozofiu. Útek zo sveta sa považuje za podmienku k tomu, aby sa rozvinula inteligencia a rozjímanie. Kresťanskí pustovníci však v samote hľadali iba jedno: Boha v modlitbe. V duchu svojho vlastného povolania sa aj na Athose mnísi usilujú iba o spojenie s Bohom v modlitbe.

To predpokladá aby sa zriekli a odpútali od všetkého, čo by im v tom mohlo brániť. Je to však problém nakoľko je nutná, alebo potrebná vonkajšia samota k tomu, aby sa dosiahol vnútorný kľud. Člo-

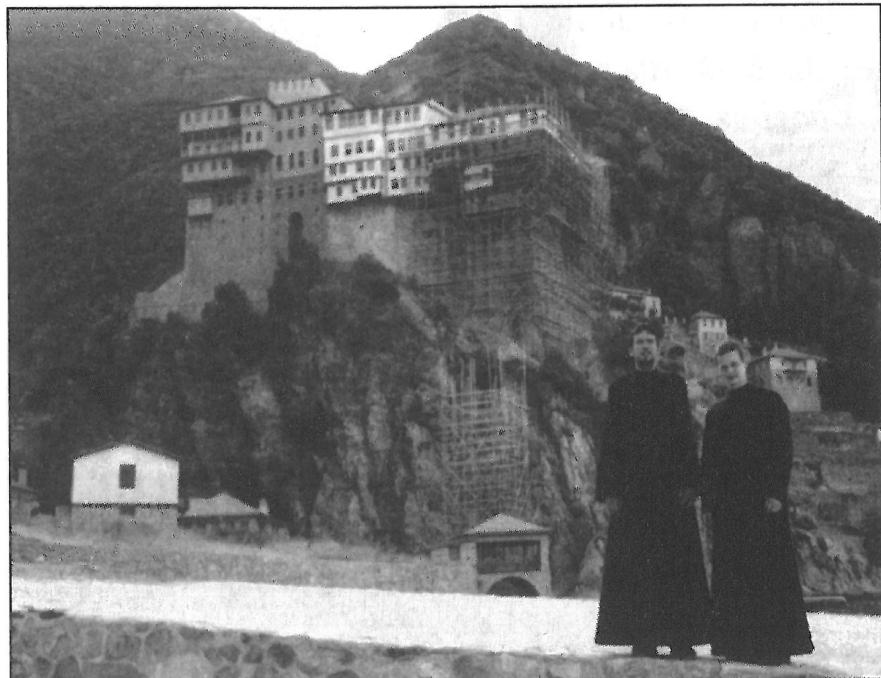

ha je pokračovaním Macedónskych hôr. Najväčšiu výšku dosahuje na južnom konci, rovnomenou horou, ktorej vrchol dosahuje výšku 1935 metrov. Západné pobrežie poloostrova tvorí Singitský /Svätohorský/ záliv a východné Strymonský záliv. Poloostrov je dlhý 47 km a široký 5-11 km. Jeho celková rozloha je okolo 400 km štvorcových. Poloos-

chodnej Byzancie, ohrozenej Arabmi a získal si povest Svätej hory pravoslávneho kresťanstva. Athos po storočia hostil tisícky mníchov zo všetkých kútov Grécka, Macedónie, Srbska, Bulharska, Rumunska, Malej Ázie, Kaukazu, Arménska a z celého širokého kresťanského sveta. Stal sa útočišťom všetkých, ktorí sa chceli venovať odrie-

vek je sám, ked' v priestore kde žije nestretáva nikoho iného. To je útek zo sveta v hmotnom zmysle. Človek je tiež sám, ked' s nikým nerozpráva. To je samota mlčania.

Nakoniec sme sami, ked' nehovoríme ani vo vnútri srdca, ked' nás netrápia myšlienky, to je samota srdca. Dokonalou z morálneho hľadiska je samota srdca. Ale hesychasti sú presvedčení, že samota srdca sa nikdy nedosiahne bez vonkajšej samoty, to jest bez úteku od ľudí, bez mlčania. V slovníku východných mníchov termín hesychia- kl'ud je totožný s termínom oremia - život v samote. Úsilie o dosiahnutie stavu samoty srdca viedlo niekedy k extrémom. Niektorí pustovníci hľadali bizarné formy ako utieť od ľudí. Eva-

grius rozpráva o mníchoch, ktorým sa hovorilo pastieri (boskoi), ktorí nemali stále bydlisko. Iní dendriti sa usadili na stro-moch, alebo v ich dutinách. Samotu si tvrdo hájili. Reclusi - zátvorníci sa dávali zatvoriť do cely. Jurodiví, hoci často mali vysoké vzdelenie úmyselne prijímaliby vzhľad prostých ľudí. Poznáme formy pustovníctva: Lavra - je kolónia pustovníkov, ktorí bývajú okolo cerkvi, čím sa zmierňujú nevýhody samoty. Na Athose sú skíty, ktoré tvorí skupina domov, alebo osamotených chatrčí. V asketických kolibách býva skupina pustovníkov, alebo iba jeden (hesychastéria). Kélie sú dedinské domy, kde žijú mnísi pod vedením starca.

Naša cesta na Athos začala v cestovnej kancelárii v Banskej Bystrici. Ešte pred samotným odchodom do Grécka však bolo treba vybaviť špeciálne víza - Diamonitirion, ktoré dovoľujú vstup na Athos. Po ich úspešnom vybavení sme mohli 10. júla 2002 odísť autobusom zo Slovenska do Grécka. Dopoludnia 12. júla sme došli do prístavného mesta Uranopolis. Hned' na druhý deň sme nastúpili na loď, ktorá po dvoch hodinách plavby zakotvila pred monastierom Svätého Pantalejmona. Je to ruský monastier, v ktorom sme strávili prvé dva dni pobytu na Svätej hore. Ďalej sme pokračovali návštevou monastiera Chiropotamu, v ktorom žijú prevažne

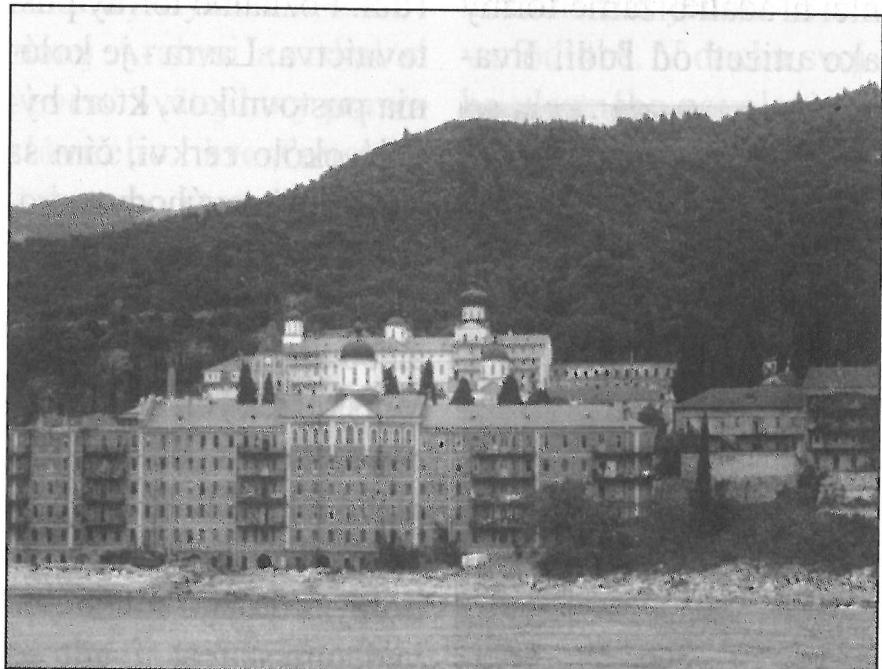

grécky mnísi. Našou treťou zastávkou bol rumunský monastier Kutlumousiu, ktorý sa nachádza v blízkosti hlavného mesta Svätej hory - Karies. Piaty deň nášho pobytu sme navštívili monastier Pantokrátor, nachádzajúci sa na opačnej strane poloostrova Athos. Z Pantokrátora sme pokračovali do monastiera Stavronikiti. Na tejto strane Athosu sme ešte navštívili monastier Iviron, Filotheu a úplne posledný monastier Megistis Lavra. Tento monastier, hoci sme ho navštívili ako posledný má na Athose medzi všetkými kláštormi výhradné prvenstvo. Cestou naspäť sme sa zastavili v skite svätého apoštola Andreja. Podarilo sa nám navštíviť ešte dva kláštory na južnej

strane poloostrova, a to monastier Simonos Petras a monastier Dionisiou. Ked'že sa nám pobyt na Svätej hore pomaly krátil a myšlienka na domov nás čoraz väčšmi tăhala späť, loďou Agia Anna sme sa vrátili do Uranopolisu. A odtiaľ sme sa 26. júla 2002 vydali na spiatočnú cestu na Slovensko.

Jednotlivé vzdialenosť medzi kláštormi sme zdolávali peši, a sem - tam autom. Z týchto pár dní môžeme povedať, že Athos je naozaj centrom mníškeho života, života v modlitbe a odriekaní. Je tam tvrdo skúšaná poslušnosť človeka voči Bohu i svojmu povolaniu. Ďakujeme predovšetkým Bohu, že nám doprial prežiť túto krásnu skúsenosť života medzi východnými mníchmi. Naša vďaka patrí tiež paní Perdikisovej za pomoc pri vybavovaní povolenia pre vstup na horu Athos. Patrí sa spomenúť aj firmu SALVATOR z Prešova a firmu IMspol z Humenného, ktorí nám finančne pomohli pri realizácii tejto cesty.

b. Marcel P. a Janko F.

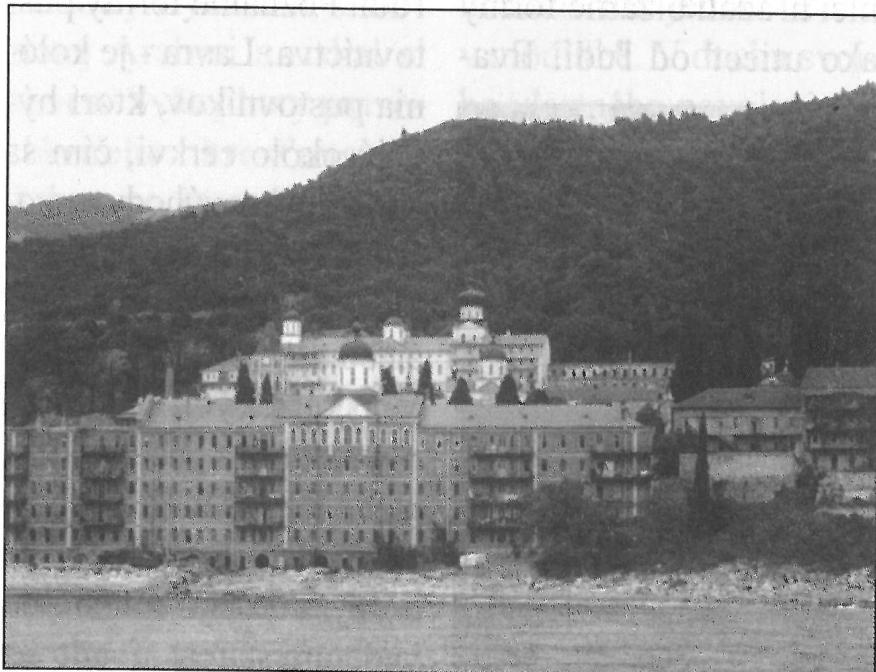

grécky mnísi. Našou treťou zastávkou bol rumunský monastier Kutlumousiu, ktorý sa nachádza v blízkosti hlavného mesta Svätej hory - Karies. Piaty deň nášho pobytu sme navštívili monastier Pantokrátor, nachádzajúci sa na opačnej strane poloostrova Athos. Z Pantokrátora sme pokračovali do monastiera Stavronikiti. Na tejto strane Athosu sme ešte navštívili monastier Iviron, Filotheu a úplne posledný monastier Megistis Lavra. Tento monastier, hoci sme ho navštívili ako posledný má na Athose medzi všetkými kláštormi výhradné prvenstvo. Cestou naspäť sme sa zastavili v skite svätého apoštola Andreja. Podarilo sa nám navštíviť ešte dva kláštory na južnej

strane poloostrova, a to monastier Simonos Petras a monastier Dionisiou. Ked'že sa nám pobyt na Svätej hore pomaly krátil a myšlienka na domov nás čoraz väčšmi ĭahala späť, loďou Agia Anna sme sa vrátili do Uranopolisu. A odtiaľ sme sa 26. júla 2002 vydali na spiatočnú cestu na Slovensko.

Jednotlivé vzdialenosť medzi kláštormi sme zdolávali peši, a sem - tam autom. Z týchto pár dní môžeme povedať, že Athos je naozaj centrom mníškeho života, života v modlitbe a odriekaní. Je tam tvrdo skúšaná poslušnosť človeka voči Bohu i svojmu povolaniu. Ďakujeme predovšetkým Bohu, že nám doprial prežiť túto krásnu skúsenosť života medzi východnými mníchmi. Naša vďaka patrí tiež paní Perdikisovej za pomoc pri vybavovaní povolenia pre vstup na horu Athos. Patrí sa spomenúť aj firmu SALVATOR z Prešova a firmu IMspol z Humenného, ktorí nám finančne pomohli pri realizácii tejto cesty.

b. Marcel P. a Janko F.

Moje svedectvo o Kristovi

Prišlo leto a s ním dlho očakávané dvojmesačné prázdniny. Pre mňa ideálny čas čosi pridať do svojej beztak stále práznej peňaženky. A veru neprešlo veľa času a v prvý júlový týždeň som už stál v nemenovanom podniku v špinavých montérkach a plnil stále sa meniacé úlohy svojich nadriadených. No to najdôležitejšie – neboli som sám. Podobný problém „prázdnych vrecák“ tăží veľa mojich rovesníkov. A tak som sa v časti – úseku môjho života ocitol zoči - voči Petrovi.

Bol to jednoduchý chlapec mestského typu, po mojich skúsenostach s ľudmi tejto kategórie, bol až pri veľmi otvorený a zhovorčívý. Ale práve to mu dodávalo stále viac a viac odvahy pri našom postupnom spoznávaní a krátkych rozhoroch počas tăžkej práce. „A čo Boh?“, vyšlo z neho tak nečakane, ako reklama počas večerného filmu. „Myslíš si, že existuje?“ Zdalo sa, že túto otázku by som už po piatich dňoch spoločnej práce aj mohol čakať. No opäť ma prekvapil svoju otvorenosťou: „Vieš, ja veľmi neverím, že existuje, pretože keby exis-

toval, prečo by na svete bolo toľko zla?“ Vtedy som si povedal, že má pravdu a otázka bolesti vo svete čakala na odpoved' kdesi aj v mojom srdci. „Ak Boh chce, aby sme v neho uverili, prečo sa nám jednoducho nezjaví?“ Vtedy som si spomenul na svoju túžbu pri prvom svätom prijímaní, ako som prosil Ježiška, aby sa mi zjavil vo sne, alebo iným spôsobom ma „odmenil“ za moju dennodennú návštevu cerkvi. Moja odpoved' aj napriek najlepšej vôle Petrovi nestačila.

Celú svoju námetku proti náboženstvu zaklinoval, že pozná ľudí, ktorí nie sú veriaci, a žijú ovel'a lepší život ako oni. „Tak k čomu tá viera, kresťanstvo, Ježiš?“ Mlčal som. Nevedel som mu priblížiť, čo sa odohráva v srdci človeka, ked' sa rozpráva so svojim Stvoriteľom. V tej chvíli to boli argumenty, na ktorých sa otriasali základy aj mojej viery. To, že som nevedel odpovedať, neznamenalo, že odpoved' neexistovala. Cítil som sa veľmi slabý hovorit' o Bohu, s ktorým som nemal živý vzťah a chýbali mi presne také odpovede ako aj Petrovi. Moje slo-

vá o Bohu, že existuje sa strácali a stroskotávali pri pomyslení na skúsenosť s Bohom, ktorá mi napriek mojim snaživým rozumovým odpovediam veľmi chýbala.

Pri otázke, čo pre mňa znamená Ježiš, čo pre mňa urobil, som videl, že moje snaženie nemá žiadnu silu. Predo mnou stál človek, ktorý v skutočnosti nepotreboval vedieť čosi o Bohu z evolučnej teórie, či poznaní Boha piatich ciest sv. Tomáša. Dokonca ani vysvetlenie bolesti vo svete nedávalo jeho otázkam hlavnú myšlienku.

Ja som zlyhal v odpovedi – čo robí Ježiš pre mňa, v mojom živote. Svedectvo života, nejaké piate evanjelium, ktoré krásne a čitatel'ne pre tento svet písala Matka Tereza, či píše Svätý otec Ján Pavol II. Peter nestretol ani jedného z nich. Boh k nemu asi neprehovorí ani v horiacom kríku, ani nebude počuť hlas z vetra, ale Peter stretol mňa - obraz Boha, len tăžko čitateľný pre iných.

Pane, odpust' mi, že som Ťa zradil, že som sa za Teba hanbil, že som Ťa nevyznal pred ľud'mi, že som nebol Tvojim svedkom.

-KK-

PASCHA po židovsky

Pesach je jedným z výročných sviatkov židovského národa, ktoré majú vyvolenému národu pripomínať veľké biblické dobrodenie - Egyptský exodus. Vo všeobecnosti označuje Pesach záchrannu, ušetrenie. V prenesenom zmysle Pesach označoval veľkoноčného baránka, ako aj čas, kedy sa mal jest'.

O prvej pasche nás informuje 12. kapitola knihy Exodus. Nejde však o prvý Pesach v pravom zmysle slova, pretože tento sviatok bol slávený nomádmi ako jarná kultová slávnosť, ktorá sa konala v období splnu počas presunu zo zimných pastvín na jarné. Tento nomádsky Pesach bol vierou Izraela v Boha Jahve priyatý so svojimi rituálnymi prvkami, no z prírodného sviatku sa stal Pánov sviatok (Lv 25, 25).

Prvé slávenie sviatku Paschy bolo domácim slávením. Po zaujatí zaslúbenej zeme možno badať prechod od domáceho slávenia k centralizovanému sláveniu v jeruzalemskom chráme, čím sa táto slávnosť stáva slávnosťou jedného

národa. V období exilu sa slávenie Paschy stáva opäť domácou záležitosťou. Po návrate zo zajatia a znova vybudovaní chrámu sa slávenie vracia do chrámu.

Každý Izraelita, ktorý sa stal „synom zákona“ (väčšinou dvanásť rok života) bol viazaný povinnosťou putovať do Jeruzalema. Večer z 13. na 14. nizána otec rodiny vykonával rituálnu prehliadku domu, pri ktorej hľadá zbytky kvaseného chleba, ktoré musia byť spálené. Nasledujúci týždeň sa nič kvasené nesmie požívať. Samotná slávnosť začína večer 14. nizána, kedy levita, alebo otec rodiny zabil veľkoноčného baránka, zaobstaraného 10. nizána. Baránok mal byť zabitý po tretej hodine popoludní. Baránok zbavený kože bol napichnutý na hrot tyče v tvare kríža a upečený na ohni, pričom mu nesmela byť zlomená žiadna kost'. Baránka nebolo dovolené variť. Hostina sa konala až po západe slnka. Slávnosť riadi otec rodiny, prednáša modlitby, určuje oddiely Hagady (rozprávanie o noci

prechodu), ktoré sa budú čítať a pod. Je oblečený do bieleho rúcha, ktoré symbolizuje čistotu a slávnosť. Všetci sedia pohodlne, opierajúc sa o ľavú ruku, čo je symbolom slobody, pretože cez Paschu je každý Žid kráľom.

Naleje sa prvý pohár vína, nad ktorým otec rodiny prednesie požehnanie. Potom si umýva ruky a namáča trochu zeleniny, symbol jari, v slanej vode a prednáša modlitbu. To zopakujú aj ostatní. Stredná porcia jedného z troch nekvaseňých chlebov (Levi) predstavujúcich troch patriarchov (Abraháma, Izáka a Jakuba) je rozdelená na dve časti, z ktorých jedna je uschovaná na záver večere (Afikomen). Tento rítus symbolizuje prichádzajúceho Mesiáša, ktorého príchod bol očakávaný v noci Paschy a ktorý mal pochádzať z kmeňa Lévi. Potom otec rodiny zoberie z misy vajíčko (priplomienka sviatočnej obete prinášanej v predvečer Paschy v chráme) a mäso (priplomienka baránka) a prednáša úvod k Hagade, ktorá začína pozvaním k sláveniu, ktoré je adresované chudobným. Je naliaty druhý kalich, po ktorom nasledujú otázky

najmladšieho člena, ktoré žiadajú vysvetlenie odlišnosti večere Paschy od ostatných. Sú odkryté nekvasené chleby a všetci recitujú úvod k midrašu, ktorý hovorí o štyroch synoch, ku ktorým je potrebné vysvetľovať význam. Jeden je rozumný, druhý je zlý, tretí je naivný, a štvrtý sa nevie pýtať. A druhý úvod k midrášu, v ktorom sa hovorí, že aj otcovia boli služobníkmi bôžikov, no Boh ich povolal do svojej služby. Vlastný midráš končí menovaním egyptských rán, pri ktorých účastníci namočia jeden prst do vína a pri každej rane nechajú padnúť na zem jednu kvapku, čím vyjadrujú smútok nad zničením Egypťanov. Prvá pieseň d'akovnej modlitby líči v pätnásťich „stupňoch“ Božie záchranné činy voči svojmu ľudu. Nekvasené chleby sú zakryté, podvihuje sa kalich a nasleduje pozvanie k prvej časti halelu. Kalich je postavený na stôl a nekvasené chleby sa opäť odkryjú. Celú Hagadu uzatvára beraka za vykúpenie. Otec rodiny berie dva nekvasené chleby i časť prostrednej porcie a prednáša beraku nad chlebom. Potom požehná aj porcie.

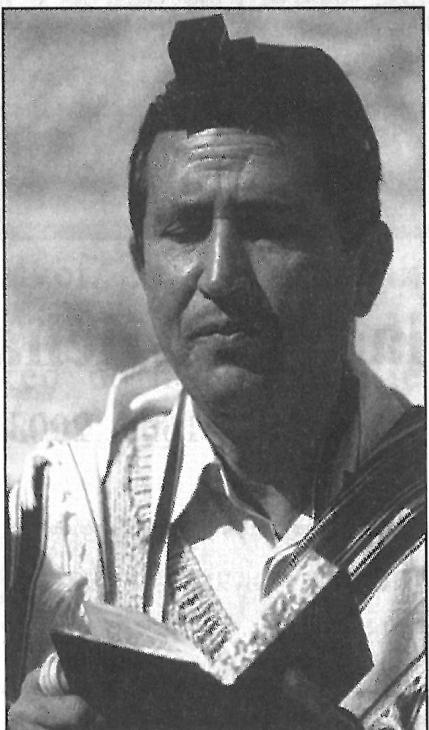
Odlomí z oboch kúsok a zjeho. Podobne robia aj ostatní. Predsedajúci potom namáča horké bylinky (symbol egyptského otroctva) do charošetu (hustá omáčka z jablk, orechov, mandlí, fig, datlí, škorice a trochy vína pripomínajúca ilovitú hlinu, ktorú museli Izraeliti používať pri stavbe faraónových miest) a prednáša príslušnú bera-

mienka obete Pesachu. Je naliaty tretí kalich vína, nasleduje modlitba po jedle, na ktorú nadvázuje litanická modlitba. Po berake nad vínom všetci pijú tretí kalich, po ktorom sú otvorené dvere, pretože sa očakáva ešte jeden host, prorok Eliáš. Záverečné obrady predstavujú naliatie štvrtého kalicha, spievanie druhej časti halelu, nasleduje veľký halel a dlhá beraka.

Celá slávnosť Paschy sa končí 21. nizána. Prvý a posledný deň slávnosti sa nepracuje. V chráme sa čítala Vel'pieseň, ako symbol veľkej lásky Boha k vyvolenému národu a bol prepúšťaný väzeň o ktorého žiadal ľud, čo bolo symbolom vyslobodenia národa z egyptskej poroby.

Pesach nie je triumfalistickým sviatkom. Je sviatkom oslobodenia, pri ktorom sa nezabúda na obete, ale i výrazom stáleho zápasu za oslobodenie tých bratov a sestier v židovskej vieri, ktorí sú kdekol'vek na svete utláčaní a ktorí nemôžu slobodne vyznávať svoju vieru. Slávenie Pesachu je okrem prosby k Bohu naliehavou výzvou všetkým faraónom dneška: „Nechaj môj ľud íst.“

Spracoval Stuli

ku, a je bylinky, ako aj ostatní. Prednášajúci odlomí zo spodnej porcie nekvaseného chleba dva kúsky medzi ktoré vloží horké bylinky. Nasleduje samotná večera, na začiatku ktorej sa je vajíčko ako pamiatka zničenia chrámu a symbol smútku. V závere večere sa vyberá uschovaná časť strednej porcie nekvaseného chleba (Afikomen) a je sa ako spo-

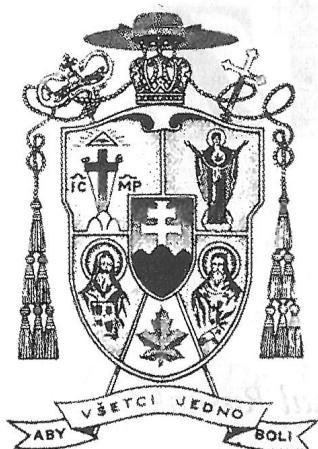
Zomrel vladýka Michal Rusnák

(21. 8. 1921-16. 1. 2003)

Smrť vladýku Michala Rusnáka je bezpochyby veľkou stratou pre našu slovenskú eparchiu sväteho Cyrila a Metoda v kanadskom Toronte, ale aj pre našu Cirkev vo všeobecnosti. Veru, ľudské osudy sú skutočne pod Božím riadením viac ako nevyspytateľné. Nebohý vladýka sa narodil na území USA slovenským rodičom, ktorí tam odišli za prácou, v časoch krízy sa rodina vrátila späť na Slovensko. V čase vojny

strach o život, po vojne radosný okamih kňazskej vysviacky z rúk dnes už blaženého biskupa Pavla Petra Gojdiča. Ale ako gréckokatolíckemu kňazovi a ešte k tomu reholníkovi - členovi kongregácie Najsvätejšieho Vykupiteľa - Redemptoristov mu nebolo súdené, aby pôsobil ako kňaz na Slovensku. Najprv bol vzatý do väzby, ale vtedy mu pomohla rodina a to, že sa narodil na území Spojených Štátov. Vďaka

americkému pasu sa mu podarilo utiecť a dostať sa do bezpečia, ktoré našiel v Kanade. Aby rodina pre neho netrpela, mení si meno z pôvodného Rusnačok na Rusnák. Spolu s ďalšími otcami, ktorí utiekli do Kanady, sa stará o duchovnú správu našich veriacich tam. Vybudujú krásne chrámy v Hamiltone, ktorý je známy odpustom na Uspenie presvätej Bohorodičky, Klokočovskej, mestský chrám Narodenia presv. Bohorodičky v To-

ronte, ktorý spolu s veriacimi prerobili zo synagógy, vo Wellande, Windsor, a aj nádhernú katedrálu Premeneia Pána s najväčšou mozaikou na svete v Unionville, ktorej antimenzion podpísal sám svätý otec Ján Pavol II. v roku 1984. Z rehoľného kňaza, neskôr, v roku

1957, slovenského dekanu, sa stáva najprv pomocný biskup ukrajinskej eparchie v Toronte a po zriadení samostatnej slovenskej eparchie je aj prvým biskupom pre slovenských katolíkov byzantsko - slovanského obradu v Kanade, ale v tom čase aj jediným na celom svete. Bol spolu-svätiteľom ako biskupa Hirku, tak aj biskupa Chautura. Človeku sa až nechce veriť, že sa to všetko dá stihnúť za jeden život, ale dá sa to, ak človek kráča s Bohom. Aj keď od nás odišiel, je dobré, aby sme sa aj na

jeho živote poučili, aké kľukaté sú Božie cesty, a ako málo im človek rozumie, ale aké dobré je všade hlásať Božie evanjelium, aby platilo: „*Po celej zemi sa rozlieha ich hlas a ich slová až po končiny sveta.*“

spracoval Daniel Č.

„*S dušami zosnulých spravodlivých duš svojho služobníka, Spasiteľ, upokoj, zachovaj ju v blaženom živote, ktorý je v tebe láskavý Pane.*“

Fotky poskytol Ondrej Mihal, šéfredaktor časopisu *Kanadský Slovák*.

Milí čitatelia,

S vynovenou tvárou PRAMEŇA, ktorý sa bude usilovať hľadať Pánovu tvár by sme Vás radi po prosili, aby ste sa v čo najväčšom počte zapojili do súťaže „Citát čísla“, ktorá bude pozostávať v tom, že nám pošlete na našu adresu: PRAMEŇ, Gréckokatolícky knazský seminár, Sládkovičova 23, 080 01 Prešov, do 1. mája, Váš oblúbený verš, resp. citát z Božieho Slova. Napr.: Jn 3,16; 1Kor 13, 6... Citát, za ktorý príde najviac hlasov, sa stane citátom nasledujúceho čísla. Na výsledky vašej práce s Božím slovom sa teší

REDAKCIA

KVÍZ

1. Kedy bol dobytý Carihrad?
  - a) 27. mája 1453
  - b) 28. mája 1453
  - c) 29. mája 1453
2. Kde sa narodil vladyska Michal Rusnak?
  - a) USA
  - b) Kanada
  - c) Slovensko
3. Ktorý cirkevný snem ako prvý definuje úctu Bohorodičky?
  - a) Nicejský
  - b) Carihradský
  - c) Efezský
4. V ktorom mesiaci židovského kalendára sa slávi Pascha?
  - a) Nizán
  - b) Tišri
  - c) Ab
5. Ako sa volajú špeciálne „víza“ bez ktorých sa nedostanete na Athos?
  - a) Athologion
  - b) Diamonitirion
  - c) Elgrecion

Na vaše správne odpovede sa tešíme do 1. mája 2003, víťazov nemenie odmena!

Prameň - časopis gréckokatolíckych bohoslovcov vydáva Náboženské vydavateľstvo PETRA v Prešove. Občasník, číslo vyšlo ako príloha časopisu SLOVO 4/2003. Registračné číslo: OÚ-XI/17/93. Šéfredaktor: Daniel Černý. Toto číslo pre Vás pripravili: Marcel Pisio, Ján Fek, Michal Stuľák, Michal Baran, Michal Bučko, František Sochovič, Ľuboš Kohút, Jaroslav Lajčiak, Karol Knap. Grafická úprava: Daniel Dzurovčin, Martin Roman. Cirkevný cenzor: ThDr. Vojtech Boháč, PhD. Adresa redakcie: Prameň, Gréckokatolícky knazský seminár, Sládkovičova 23, 080 01 Prešov. Telefón: 051/7721277-8. e-mail: dankoc@saris.unipo.sk, web stránka: <http://www.gojdic.sk/> Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadane rukopisy nevraciame. Tlač a väzba: Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov.

NEINVESTIČNÝ FOND SV. JÁN KRSTITEĽ, n. f.

*Fond podpory, rozvoja a ochrany
vzdelávania Gréckokatolíckej cirkvi*

Mons. ThDr. Ján Hirka, h. c., zriadil 14. 12. 2001 neinvestičný fond za účelom podpory, rozvoja a ochrany vzdelávania seminaristov a predstavených kňazského seminára, žiakov základných a stredných gréckokatolíckych cirkevných škôl, podpory celoživotného vzdelávania biskupov, kňazov a laikov, ochrany a rozvoja duchovných a kultúrnych hodnôt Gréckokatolíckej cirkvi, ochrany a podpory zdravia.

Číslo účtu: 10006-66513060/4900

IČO: 36167126

Adresa: sv. Ján Krstiteľ, n. f.

Správca fondu ThLic. Miroslav Dancák

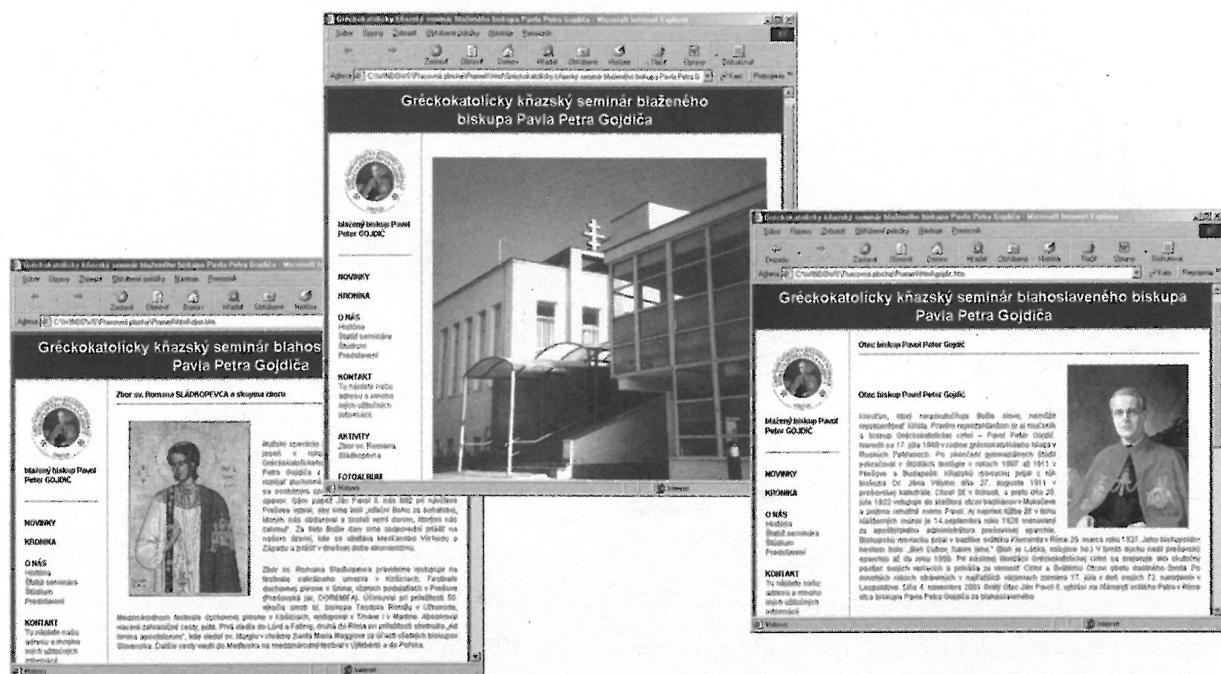
Sládkovičová 23, 080 01 Prešov

tel.: +421 051 77 72 12 78,

e-mail: mdancak@unipo.sk

fax.: +421 051 77 254 20

web stránka: <http://www.gojdic.sk/>

Navštívte našu stránku: www.gojdic.sk

